

Di tích lịch sử cấp tỉnh đình Tiên La, xóm U, xã Tân Hoà

Di tích lịch sử cấp tỉnh Đình Tiên La, xóm U, xã Tân Hoà được công nhận Bằng di tích lịch sử năm 2019. Đây là nơi sinh hoạt tín ngưỡng của nhân dân đơn vị xóm U, đình làng Tiên La được nhân dân địa phương xây dựng từ cuối thế kỷ 18 và được tu bổ tôn tạo vào thời nhà Nguyễn (thế kỷ 19) để thờ thần Dương Tự Minh (Cao Sơn Quý Minh), thủ lĩnh phủ Phú Lương, người làng Quan Chiếu đã có công bảo vệ một dải đất biên cương phía bắc nước Đại Việt ở thế kỷ 12. Do có công lớn nên ông được vua nhà lý 2 lần gả công chúa. Lần 1 năm 1127, gả Công chúa Diên Bình, Lần 2 năm 1144 gả Công chúa Thiều Dung. Ông được phong làm phò Mã lang (Phò Mã Đô Úy) được cai quản cả một vùng đất rộng lớn tương đương với đất các tỉnh: Thái Nguyên, Bắc Kạn, Cao Bằng, một phần tỉnh Lạng Sơn, Vĩnh Phúc ngày nay. Nhân dân tôn thờ ông tại đình và nghề; coi ông là vị thần linh thiêng mang lại sự may mắn cho dân làng. Sắc Phong Đình Tiên La còn đọc bản, nội dung như sau:

“Sắc Thái Nguyên tỉnh, Phú Bình Phủ, Tiên La xã Tông tiền phụ sự Cao Sơn Quý Minh, tôn thần nguyên tặng Quang diệu đôn tĩnh địch cát trác vĩ Dục bảo trung hưng thượng đẳng thần hộ quốc tỹ, dân mẫn trú linh ứng.

Ngày 25 tháng 7 Khải Định năm thứ 9 (1924)

Vào năm Thành Thái thứ 5 (1893) Đình Tiên La được nhân dân địa phương đặt thượng lương tu tạo lại ngôi đình, việc này được phản ánh qua dòng chữ Hán, ghi trên câu đầu bên phải của ngôi đình như sau: “Tuế thứ Thành Thái ngũ niên tam nguyệt...”

Tuy nhiên, căn cứ vào các dấu vết vật chất kiến trúc đáng dấp ngôi đình có thể biết Đình Tiên La được nhân dân địa phương khởi dựng từ thời nhà Hậu Lê. Dấu vết để lại đó là đình kiến trúc chữ “ Nhất” gian giữa còn bắc sàn thành gác lửng gọi là Thượng cung để thờ Thành Hoàng. Các ngôi đình dựng muộn vào thời nhà Nguyễn thường xây thêm “ chuối vò” để thành Hậu cung Thờ Thành Hoàng, nhưng đình Tiên La vẫn thờ Thành Hoàng trên cung gác lửng. Các hiện vật như: Bát hương cổ bằng sành cứng màu đỏ cũng là hiện vật thời nhà Lê còn lại ở đình.

Trong thời kỳ kháng chiến chống Thực dân Pháp xâm lược (1945-1954), vào những năm 60 và nửa đầu những năm 70, khu vực đình Tiên La từng là nơi ở và làm việc, nơi đóng quân của nhiều cơ quan, đơn vị như: Xưởng quân giới, Ban kinh tế Trung ương, Quân y 10 (nay là Bệnh viện 110).

Đình Tiên La là nơi đón quân của Bộ đội Thông tin sư đoàn 304... Đình còn là nơi diễn ra nhiều sự kiện lịch sử gắn với quá trình đấu tranh, xây dựng, trưởng thành của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân xã Tân Hòa, huyện Phú Bình, tỉnh Thái Nguyên.